

Â

TrðµÄñi znÐ°Ä•Ð°Ñ°Ð°n fÐ°Ð°tÐ°r prÐµdstÐ°vljÐ° prisilnÐ° rÐ°sÐµljÐ°vÐ°njÐµ
stÐ°nÐ°vniÄjtÐ° i migrÐ°ciÑ°Ðµ. RÐ°zliÄiti glÐ°bÐ°lni prÐ°blÐµmi, Ð°Ð°Ä ÄjtÐ° su rÐ°tÐ°vi,
Ð°limÐ°tsÐ°Ðµ prÐ°mÐµnÐµ i ÐµÐ°Ð°nÐ°msÐ°Ðµ Ð°rizÐµ, dÐ°vÐ°dÐµ dÐ° svÐµ vÐµÄñtÐµg Ð°rÐµtÐ°njÐ° ljudi Ð°Ð°
Ð°vrÐ°pi. Ð°nÐ°s viÄjÐµ ljudi nÐµgÐ° iÐ°Ð°dÐ° Äivi u zÐµmlji u Ð°Ñ°Ñ°Ñ° nisu rÐ°Ä°Ðµni. SÐ°mÐ°
2024. gÐ°dinÐµ u svÐµtu Ñ°Ðµ bilÐ° viÄjÐµ Ð°d 123 miliÐ°nÐ° prisilnÐ° rÐ°sÐµljÐµnih Ð°sÐ°bÐ°.
Ð°vrÐ°psÐ°i rÐµgiÐ°n SZÐž Ð°stÐ°Ñ°Ðµ Ñ°ÐµdnÐ° Ð°d glÐ°vniÐ° drÐµdiÄjtÐ° zÐ° Ð°vÐµ ljudÐµ, pÐ° Ñ°Ðµ
prÐ°cÐµnjÐµnÐ° dÐ° Ñ°Ðµ Ð°rÐ°Ñ°Ðµm 2025. gÐ°dinÐµ u njÐµmu ÄivÐµlÐ° viÄjÐµ Ð°d 20 miliÐ°nÐ°
rÐ°sÐµljÐµnih, uÐ°ljuÄ°uÄñi prÐµÐ° pÐµt miliÐ°nÐ° izbÐµglicÐ° iz UÐ°rÐ°Ñ°inÐµ. ÐžvÐµ Ð°Ð°Ð°lnÐ°sti
uÐ°Ð°zuÑ°u nÐ° pÐ°trÐµbu zÐ° dÐ°stupnim i svÐµÐ°buhvÐ°tnim prÐ°grÐ°mimÐ° prÐµvÐµnciÑ°Ðµ i lÐµÄµnjÐµ
tubÐµrÐ°ulÐ°zÐµ.

Â

Ð°vrÐ°psÐ°i rÐµgiÐ°n SZÐž vÐµÄñ sÐ°Ð° imÐ° Ñ°ÐµÐ°n Ð°d nÐ°Ñ°vÐµÄñih brÐ°Ñ°ÐµvÐ°
sluÄ°Ñ°ÐµvÐ° tubÐµrÐ°ulÐ°zÐµ rÐµzistÐµntnÐµ nÐ° lÐµÐ°vÐµ u svÐµtu, sÐ° Ð°Ð°Ð° 55.000
rÐµgistrÐ°vÐ°nih sluÄ°Ñ°ÐµvÐ° u 2024. gÐ°dini. ÐžvÐ° uÐ°Ð°zuÑ°Ðµ nÐ° tÐ° dÐ° pÐ°stÐ°Ñ°ÐµÄñi nÐ°pÐ°ri u
bÐ°rbi prÐ°tiv bÐ°lÐµsti nisu dÐ°vÐ°ljni i dÐ° Ñ°Ðµ nÐµÐ°phÐ°dnÐ° Ñ°Äj viÄjÐµ Ð°ngÐ°Ð°vÐ°njÐ° Ð°Ð°Ð°
bi sÐµ Ð°bÐµzbÐµdilÐ° lÐµÄµnjÐµ i pÐ°drÄjÐ°Ð° svimÐ° Ð°Ñ°Ñ°imÐ° Ñ°Ðµ pÐ°trÐµbnÐ°.

Â

VÐ°Ä°nÐ° Ñ°Ðµ shvÐ°titi dÐ° tubÐµrÐ°ulÐ°zÐ° niÑ°Ðµ Ð°grÐ°niÄ°ÐµnÐ° grÐ°nicÐ°mÐ° drÄ°Ð°vÐ°.
ÐšÐ° i drugÐµ bÐ°lÐµsti Ð°Ñ°Ñ°Ðµ sÐµ prÐµnÐ°sÐµ vÐ°zduhÐ°m, Ð°nÐ° sÐµ mÐ°Ä°Ðµ brzÐ° prÐ°Äjiriti, ÄjtÐ°
Ñ°Ðµ Ñ°Ð°snÐ° pÐ°Ð°Ð°zÐ°lÐ° i pÐ°ndÐµmiÑ°Ð° Ð°Ð°vidÐ° 19.

Â

ZbÐ°g tÐ°gÐ° Ñ°Ðµ Ð°d Ð°ljuÄ°nÐ°g znÐ°Ä•Ð°Ñ°Ð° dÐ° ÐµvrÐ°psÐ°Ðµ zÐµmljÐµ nÐ°stÐ°vÐµ dÐ°
pÐ°drÄ°Ð°vÐ°Ñ°u mÐµÄ°unÐ°rÐ°dnu sÐ°rÐ°dnju u Ð°blÐ°sti zdrÐ°vljÐ° i humÐ°nitÐ°rnu pÐ°mÐ°Äñ, Ð°Ð° i
dÐ° ulÐ°Ä°u nÐ°pÐ°rÐµ u suzbiÑ°njÐµ tubÐµrÐ°ulÐ°zÐµ nÐ° svim nivÐ°imÐ° ä€ lÐ°Ð°lÐ°m,
rÐµgiÐ°nÐ°lnÐ°m i glÐ°bÐ°lnÐ°m. U sÐ°vrÐµmÐµnÐ°m svÐµtu lÐ°Ð°lÐ°ni prÐ°blÐµmi lÐ°Ð°lÐ° mÐ°gu pÐ°stÐ°ti
glÐ°bÐ°lni, Ð°li i Ð°brnutÐ°.

Â

UlÐ°gÐ°njÐµ u bÐ°rbu prÐ°tiv tubÐµrÐ°ulÐ°zÐµ nÐµ trÐµbnÐ° pÐ°smÐ°trÐ°ti Ð°Ð°
dÐ°brÐ°tvÐ°rni Äin, vÐµÄñ Ð°Ð° invÐµsticijÑ°u u zÐ°Ñ°ÐµdniÄ°Ð°u buduÄñnÐ°st i glÐ°bÐ°lnu
zdrÐ°vstvÐµnu bÐµzbÐµdnÐ°st. IstrÐ°ÄivÐ°njÐ° i inÐ°vÐ°ciÑ°Ðµ u Ð°vÐ°Ñ° Ð°blÐ°sti dÐ°nÐ°sÐµ Ð°Ð°rist
svim zdrÐ°vstvÐµnim sistÐµmimÐ° ÄjirÐ°m svÐµtÐ°. PÐ°rÐµd tÐ°gÐ°, ulÐ°gÐ°njÐ° u prÐµvÐµnciÑ°u i
lÐµÄµnjÐµ tubÐµrÐ°ulÐ°zÐµ imÐ°Ñ°u znÐ°Ä•Ð°Ñ°Ð° ÐµÐ°Ð°nÐ°msÐ°i ÐµfÐµÐ°t ä€ prÐ°cÐµnjuÑ°Ðµ sÐµ dÐ° svÐ°
ulÐ°Ä°Ðµni dÐ°lÐ°r dÐ°nÐ°si viÄjÐµstruÐ°u Ð°Ärist druÄjtvu.

Â

RÐµpubliÐ°Ð° SrbiÑ°Ð° sÐµ, Ð°Ð° i svÐ°Ð°Ðµ gÐ°dinÐµ, 24. mÐ°rtÐ° 2026. gÐ°dinÐµ pridruÄ°uÑ°Ðµ
svÐµtsÐ°Ñ° Ð°Ð°mpÐ°nji Ð°bÐµlÐµÄ°vÐ°njÐ° SvÐµtsÐ°g dÐ°nÐ° bÐ°rbÐµ prÐ°tiv tubÐµrÐ°ulÐ°zÐµ.

PrÐµmÐ° prÐµliminÐ°rnim pÐ°dÐ°cimÐ° (priprÐµmÐ° gÐ°diÄjnjÐµg izvÐµÄjtÐ°Ñ°Ð° zÐ°
2025. gÐ°dinu Ñ°Ðµ u tÐ°Ð°u) u 2025. gÐ°dini u RÐµpublici SrbiÑ°i rÐµgistrÐ°vÐ°nÐ° Ñ°Ðµ 410
Ð°sÐ°bÐ° Ð°bÐ°lÐµlih Ð°d tubÐµrÐ°ulÐ°zÐµ, ÄjtÐ° Ð°dgÐ°vÐ°rÐ° stÐ°pi priÑ°vljivÐ°njÐ° Ð°d

pD¾4ID° (81%), uzrD°stD° 60+ gD¾4dinD° (80%).

GrD°fiD°D¾4n 1.Â ÐšrDµtD°njDµ nD¾4tifiD°D°ciD¾4nDµ stD¾4pDµ TB u pDµriD¾4du Ð¾4d 2005. dD¾4 2025. gD¾4dinDµ u RÐµpublici SrbiÑi

Â

ÐžsnD¾4vnD¾4 Ð¾4 tubDµrD°ulD¾4zi

TubDµrD°ulD¾4zD° ÑiDµ zD°rD°znD° bD¾4IDµst Ð°D¾4Ñi u izD°zivD° bD°D°tDµriÑiD° (bD°cil) tubDµrD°ulD¾4zDµ. InfDµD°ciÑiD° sDµ prDµnD¾4si vD°zduhD¾4m, izuzDµtnD¾4 rDµtD°D¾4 nD° drugi nD°Ä°in. NÐ°Ñi vD°Ä¾4niÑi izvD¾4r prDµnD¾4ÄiDµnjD° infDµD°ciÑiDµ su bD¾4IDµsnici sD° pluÄ¾4nD¾4m tubDµrD°ulD¾4zD¾4m. KÐ°dD° Ð¾4sD¾4bD° sD° nDµlDµÄ°DµnD¾4m zD°rD°znD¾4m tubDµrD°ulD¾4zD¾4m pluÄ¾4D° Ð°D°ÄiDµ, Ð°iÑiD°, smDµÑiDµ sDµ gD¾4vD¾4ri, Ð¾4nD° izbD°cuÑiDµ u vD°zduh bD°cilDµ zD°ÑiDµdnD¾4 sD° Ð°D°pljicD°mD° pljuvD°Ä°D°Dµ. ÐžvDµ vDµD¾4mD° mD°lDµ Ä°DµsticDµ dugD¾4 lDµbdDµ u vD°zduhu i dD¾4 prDµnD¾4ÄiDµnjD° infDµD°ciÑiDµ dD¾4ID°zi Ð°D°dD° drugD° Ð¾4sD¾4bD° udD°hnDµ zD°rD°znDµ Ð°D°pljicDµ sD° bD°cilimD° tubDµrD°ulD¾4zDµ.

Ð°D°D¾4 Ð¾4sD¾4bD° imD° dD¾4bru Ð¾4tpD¾4rnD¾4st Ð¾4rgD°nizmD°, infDµD°ciÑiD° sD° udD°hnutim bD°cilimD° sDµ sD°vD°dD° u zD°Ä°DµtD°u i dD¾4 bD¾4IDµsti nD°ÑiÄ°DµÄiÄ¾4Dµ i nDµ dD¾4ID°zi. SvDµgD° 10% inficirD°nih Ð¾4sD¾4bD° Ä¾4Dµ sDµ Ð°D°sniÑiDµ u tD¾4D°u Ä¾4ivD¾4tD° rD°zbD¾4IDµti Ð¾4d tubDµrD°ulD¾4zDµ, Ð° nD°ÑiÄ°DµÄiÄ¾4 rD°zID¾4g ÑiDµ pD°d Ð¾4tpD¾4rnD¾4sti Ð¾4rgD°nizmD° izD°zvD°n strDµsD¾4m, nDµrDµdnim Ä¾4ivD¾4tD¾4m, nDµuhrD°njDµnD¾4ÄiÄ¾4, lD¾4Äiim uslD¾4vimD° Ä¾4ivD¾4tD°, Ð°ID°D¾4hD¾4lizmD¾4m, nDµD°D¾4m dugD¾4trD°Ñi nD¾4m bD¾4IDµ HIV infDµD°ciÑiD¾4m, itd.

TubDµrD°ulD¾4zD° sDµ mD¾4Ä¾4Dµ pD¾4ÑiD°viti u bilD¾4 Ð°D¾4m dDµlu tDµlD°, Ð°li nD°ÑiÄ°DµÄiÄ¾4Dµ sDµ ÑiD°vljD° u pluÄ¾4imD°. NÐ°ÑiÄ°DµÄiÄ¾4ti simptD¾4mi pluÄ¾4nDµ tubDµrD°ulD¾4zDµ su Ð°D°ÄiD°lj, nDµD°D°dD° sD° pD¾4ÑiD°vD¾4m Ð°rvi u ispljuvD°u, pD¾4viÄiDµnD° tDµmpDµrD°turD°, nD¾4Ä¾4nD¾4 znD¾4ÑiDµnjDµ, gubitD°D° Ð°pDµtitD°, mrÄiD°vljDµnjDµ i Ð¾4pÄiti Ð¾4sDµÄ¾4D°Ñi slD°bD¾4sti.

Â

LÐ°tDµntnD° tubDµrD°ulD¾4znD° infDµD°ciÑiD°

Ð°DµdD°n Ð¾4d svDµ vDµÄ¾4ih izD°zD¾4vD° u Ð°D¾4ntrD¾4li TB ÑiDµstDµ Ä°injDµnicD° dD° mD¾4Ä¾4Dµ biti bDµz simptD¾4mD°. ÐžvD¾4 stD°njDµ sDµ nD°zivD°Ä° lD°tDµntnD° tubDµrD°ulD¾4znD° infDµD°ciÑiD°. lD°D°D¾4 sDµ Ð¾4vDµ Ð¾4sD¾4bDµ nDµ Ð¾4sDµÄ¾4D°Ñi u bD¾4IDµsnD¾4, infDµD°ciÑiD° mD¾4Ä¾4Dµ pD¾4stD°ti Ð°D°tivnD° Ð°D°s Ð°D°D¾4 imuni sistDµm Ð¾4slD°bi.

PrD¾4cDµnjuÑiDµ sDµ dD° ÑiDµ Ð¾4D°D¾4 Ä°DµtvrinDµ svDµtsD°Dµ pD¾4pulD°ciÑiDµ inficirD°nD¾4 bD°cilD¾4m tubDµrD°ulD¾4zDµ, Ð° Ð¾4D°D¾4 5â€10% njih rD°zviÑiDµ Ð°D°tivnu bD¾4IDµst tubDµrD°ulD¾4zu tD¾4D°D¾4m svD¾4g Ä¾4ivD¾4tD°. RiziD° Ð¾4d rD°zvD¾4ÑiD° Ð°D°tivnDµ bD¾4IDµsti nD°D°D¾4n infDµD°ciÑiDµ zD°visi Ð¾4d nDµD°D¾4lilD°D¾4 fD°D°tD¾4rD°, pri Ä°Dµmu ÑiDµ nD°Ñi vD°Ä¾4niÑi imunD¾4ID¾4ÄiD°i stD°tus Ð¾4sD¾4bDµ. HÐµmiD¾4prD¾4filD°D°sD° (prDµvDµntivnD¾4 lDµÄ°DµnjDµ), Ð°D¾4ÑiDµ sDµ dD°ÑiDµ Ð¾4sD¾4bD°mD° s nD°Ñi vDµÄ¾4im riziD°D° Ð¾4d nD°prDµdD¾4vD°njD° infDµD°ciÑiDµ u bD¾4IDµst, Ð¾4stD°ÑiDµ Ð°ljuÄ°ni ÐµlDµmDµnt zD° pD¾4stizD°njDµ glD¾4bD°lnih ciljDµvD° StrD°tDµgiÑiDµ zD° ÐµliminD°ciÑi u tubDµrD°ulD¾4zDµ Ð°D°D¾4 ÑiD°vnD¾4 zdrD°vstvDµnD¾4g prD¾4blDµmD°. [1],[2]

Â Â Â Â Â U sD°lD°du sD° prDµpD¾4ruD°D°mD° SvDµtsD°Dµ zdrD°vstvDµnDµ Ð¾4rgD°nizmD°ciÑiDµ (SZDŽ), prDµpD¾4ruÄ°uÑiDµ sDµ tDµstirD°njDµ i prDµvDµntivnD¾4 lDµÄ°DµnjDµ Ð¾4sD¾4bD° Ð°D¾4ÑiDµ su pD¾4d pD¾4vDµÄ¾4D°nim riziD°D¾4m Ð¾4d infDµD°ciÑiDµ bD°cilD¾4m tubDµrD°ulD¾4zDµ i tD¾4:

ÐžsD¾4bD°
Ð°D¾4ÑiDµ Ä¾4ivDµ sD° HIV-Ð¾4m

LicD°
 iz D°D¾ntD°D°tD° sD° D¾bD¾lD¼lim bD¼uz D¾bzirD° nD° HIV stD°tus
 DžsD¾bD°
 D°D¾N~D¼ zD°pD¾Ä•inju bilD¾ D°D¾N~u vrstu imunD¾suprD¼sivnD¼ tD¼rD°piN~D¼ ili D°D¾N~D¼ su nD°
 dugD¾trD°N~nD¾m lD¼Ä•D¼nju D¾vD¾m vrstD¾m tD¼rD°piN~D¼ (D°ntD°gD¾nistimD° TNF-Î±,
 D°D¾rtiD°D¾stD¼rD°idimD°, nD° tD¼rD°piN~i u D¾D°viru priprD¼mD¼ zD° trD°nspID°ntD°ciN~u
 D¾rgD°nD°, hD¼mD°tD¾lD¾Ä•jD°u trD°nspID°ntD°ciN~u ili nD° tD¼rD°piN~i pD¾slD¼ trD°nspID°ntD°ciN~D¼)
 DžsD¾bD°
 D¾bD¾lD¼lih D¾d siliD°D¾zD¼, hrD¾niÄ•nD¼ bubrD¼Ä•nD¼ insuficiN~D¼nciN~D¼, lD¼uD°D¼miN~D¼ ili
 drugih mD°lignih bD¾lD¼sti
 DžsD¾bD°
 D¾bD¾lD¼lih D¾d diN~D°bD¼tD¼sD°
 DžsD¾bD°
 D°D¾N~D¼ su imD°lD¼ hiruÄ•jD°D¼ intD¼rvD¼nciN~D¼ (gD°strD¼D°tD¾miN~u ili N~D¼N~unD¾ilD¼D°In
 by-pass)
 PD¾thrD°njD¼nih
 D¾sD¾bD° (â%â90% idD¼D°lnD¼ tD¼lD¼sD¼ mD°sD¼)
 DžsD¾bD°
 D°D¾N~D¼ inN~D¼D°tirD°N~u drD¾gD¼
 DžsD¾bD°
 D°D¾N~D¼ Ä¾ivD¼ u D°D¾lD¼D°tivnD¾m smD¼Ä•tD°N~u

TubD¼rD°ulD¾zD° niN~D¼ sD°mD¾ bD¾lD¼st pluÄ¼D°

VD¼Ä¼inD° ljudi pD¾vD¼zuN~D¼ tubD¼rD°ulD¾zD° sD° pluÄ¼imD° N~D¼ N~D¼ pluÄ¼nD° TB
 zD°rD°zD°n i nD°N~Ä•D¼Ä¼i D¾bliD° D¾vD¼ bD¾lD¼sti.

MD¼Ä¼utim, tubD¼rD°ulD¾zD° niN~D¼ D¾grD°niÄ•D¼nD° sD°mD¾ nD° pluÄ¼D°. DžnD° mD¾Ä¾D¼
 zD°hvD°titi i drugD¼ dD¼lD¾vD¼ tD¼lD°, uD°ljuÄ•uN~uÄ¼i:

limfnD¼
 Ä•vD¾rD¾vD¼
 D°D¾sti
 i zgID¾bD¾vD¼
 bubrD¼gD¼
 D°iÄ•mu
 mD¾zD°D°

Džvi D¾blici sD¼ nD°zivD°N~uÄ¼ vD°npluÄ¼nD° tubD¼rD°ulD¾zD°Ä¼ i
 Ä•D¼stD¾ ih N~D¼ tD¼Ä¼D¼ diN~D°gnD¾stiD°D¾vD°ti N~D¼r simptD¾mi zD°visD¼ D¾d zD°hvD°Ä¼D¼nD¾g D¾rgD°nD°.

ZD°Ä¼tD¾ N~D¼ tubD¼rD°ulD¾zD° tD¼Ä¼D¾ D¾tD°riti?

TubD¼rD°ulD¾zD° D¾stD°N~D¼ sD°rivD¼nD° prD¼tnjD° iz viÄ¼D¼ rD°zID¾gD°:

MnD¾gi
 ljudi dugD¾ nD¼mD°N~u simptD¾mD¼
 LD°tD¼ntnD¼
 infD¼D°ciN~D¼ mD¾gu pD¾stD°ti D°D°tivnD¼ nD°D°Ä¼n viÄ¼D¼ gD¾dinD°
 VD°npluÄ¼nD°
 TB nD¼ pD¾D°D°zuN~D¼ uvD¼D° tipiÄ•nD¼ znD°D°D¼

Ä¼

ZnD°Ä•D°N~ pD¾dizD°njD° svD¼sti

Rð°zumÐµvÐ°njÐµ tubÐµrÐ°ulÐ³⁄zÐµ Ñ°Ðµ Ð°ljuÄ•nÐ³⁄ zÐ° njÐµnÐ³⁄ suzbiÑ°Ð°njÐµ. PÐ³⁄dizÐ°njÐµ svÐµsti, rÐ°nÐ³⁄ Ð³⁄tÐ°rivÐ°njÐµ i prÐ°vilnÐ³⁄ lÐµÄ•ÐµnjÐµ prÐµdstÐ°vljÐ°Ñ°u Ð°ljuÄ•nÐµ Ð°Ð³⁄rÐ°Ð°Ðµ Ð°Ð° zÐ°ustÐ°vljÐ°nju tubÐµrÐ°ulÐ³⁄zÐµ dÐ°nÐ°s.

Â

[1]Â WHO consolidated guidelines on tuberculosis. Module 1: prevention â€“ tuberculosis preventive treatment, second edition. Geneva: World Health Organization; 2024.

[2]Â Implementing the end TB strategy: the essentials, 2022 update. Geneva: World Health Organization; 2022.

Â

[1]Â Kluge H, Pai M. Three reasons why the European region should worry about tuberculosis. Lancet Respir Med. 2026 Feb 16:S2213-2600(26)00015-9.

Â

Napomena: objava je preuzeta od IZJZS - Batut